

Actieplan verbetering toezicht en handhaving Besluit bodemkwaliteit

Colofon Dit rapport is opgesteld door
Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Datum 26 mei 2009
Kenmerk Actieplan verbetering toezicht en handhaving Bbk.doc
Status Definitief

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Verbetering handhavingsstructuur bij bevoegde overheden.....	4
Verbetering uitvoering van de handhaving.....	6
Opleiding en communicatie	7

Inleiding

Voor u ligt een actieplan ter verbetering van toezicht en handhaving van het Besluit bodemkwaliteit. Dit actieplan is een direct gevolg van de constatering in de monitoring van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit in 2008. In het monitoringsverslag over 2008 is dit actieplan ook al aangekondigd.

In het monitoringsverslag 2008 over de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is onder andere de volgende constatering gedaan:

“Om daadwerkelijk te komen tot een succesvolle implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is het echter wel nodig dat in 2009 de lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie”.

Het oppakken van de lokale handhaving is een verantwoording van de decentrale overheden. Zij gaan nu aan de slag in de uitvoering. Hierbij worden zij ondersteund door het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit. Dit Implementatieteam (IT) is een samenwerkingsverband gericht op een goede implementatie van het Besluit met vertegenwoordigers van alle betrokken overheden (ministeries, lokale overheden, inspecties, uitvoeringsdiensten) en de grond- en bouwstoffensector. Jaarlijks brengt het IT een rapportage uit waarin de implementatie gevolgd wordt. Er zijn een drietal werkgroepen die het IT ondersteunen bij het oppakken van knelpunten en het maken van de monitoringsrapportage. Het gaat om de werkgroepen “Grond en Bagger”, Bouwstoffen” en “Handhaving en Kwalibo”.

Ten behoeve van de verbetering van de handhaving, heeft het IT dit actieplan opgesteld. Het actieplan beoogt op het gebied van de handhavingsstructuur, handhavingsuitvoering en opleiding en communicatie van en naar handhavers een bijdrage te leveren aan de verbetering van de handhaving van het Bbk.

Dit actieplan is niet alleen opgesteld door het IT, de voortgang van de acties zal ook door het IT worden gevolgd en bewaakt. In het monitoringsverslag over 2009 zal verslag worden gedaan van de ontwikkelingen op het gebied van toezicht en handhaving.

Verbetering handhavingsstructuur bij bevoegde overheden

1. Het Adequaat Niveau Besluit bodemkwaliteit, die onderdeel uitmaakt van de HandhavingUitvoeringsMethode van het Besluit bodemkwaliteit (HUM-Bbk) wordt door het ministerie van VROM mede namens V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd met een oproep om dit Adequaat Niveau te implementeren in de organisatie. In de aanbiedingsbrief wordt verwezen naar het monitoringsverslag over 2008 en de bevindingen die daarin zijn geconstateerd op het gebied van toezicht en handhaving door decentrale overheden. De samenvatting van het monitoringsverslag wordt als bijlage meegezonden.
2. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving maakt een handvat voor een nadere uitwerking op onderdelen van het Adequaat Niveau Besluit bodemkwaliteit. Het gaat daarbij om een handvat dat op lokaal niveau bruikbaar is bij de invulling van het toezichtsbeleid. Met name het onderdeel 'structureel toezicht houden' verdient nadere invulling. Bij die invulling wordt ingegaan op de vraag wat de intensiteit en frequentie aan toezicht en handhaving moet zijn in verschillende situaties. De nadere uitwerking zal bevoegde gezagen helpen bij het inzicht krijgen in de benodigde capaciteit om te voldoen aan het Adequaat niveau van toezicht en handhaving.

Vanwege de maatschappelijk onrust bij zandwinputten staat ook het toezicht bij verondiepen van zandwinputten in de schijnwerpers. Als onderdeel van de nadere uitwerking van het adequaat niveau zal uitwerking moeten worden gegeven aan het toezicht en de handhaving op verondiepen van zandwinputten. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving stelt een format op voor een toezicht- en handavingsplan bij verondiepingen van zandwinplassen. Door voor concrete situaties een op de situatie toegesneden toezicht en handavingsplan op te stellen kunnen bevoegde gezagen richting belanghebbenden en omwonenden inzichtelijk maken met welke intensiteit en op welke momenten zij toezicht houden op het verondiepen.

3. De vastgestelde HUM-Bbk wordt namens de ministeries van VROM en V&W aan de colleges van B&W en het dagelijks bestuur van de waterkwaliteitsbeheerders gestuurd. In de aanbiedingsbrief wordt de HUM-Bbk als uitvoeringsinstrument voor toezicht en handhaving in de praktijk aanbevolen. Bevoegde overheden wordt aanbevolen om hun handavingsmedewerkers kennis te laten nemen van de HUM-Bbk en eventueel een training te laten volgen in het gebruik van de HUM-Bbk. In de aanbiedingsbrief wordt aangegeven dat medewerkers kennis hebben kunnen nemen van de HUM-Bbk in een van de regiodagen die in het voorjaar van 2009 zijn georganiseerd. Gegeven het succes van die bijeenkomsten wordt een vervolg gegeven aan de regiodagen (zie actiepunt 14).
4. De VROM-inspectie (VI) en Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) gaan steekproefsgewijs onderzoek doen bij bevoegde gezagen Bbk. Dat onderzoek is gericht op het verkrijgen van een verdieping/praktijkinzicht ten opzichte van de informatie die uit het monitoringsverslag komt. Het onderzoek richt zich op de vraag welke belemmeringen worden ondervonden bij het uitvoeren van toezicht en handhaving door decentrale overheden en op het doen van verbetervoorstellen aan betreffende bevoegde gezagen. Het onderzoek heeft naar verwachting een uitstraling naar andere overheden.
5. Er zijn voorbeelden van regionale samenwerkingsverbanden, waarbij kennis en ervaring op het gebied van bodemhandhaving wordt uitgewisseld. Via de accountmanagers van Bodem+ wordt in elke provincie de opzet of doorstart van samenwerkingsverbanden

tussen handhavers in de regio op de agenda geplaatst. Best practices zoals het trekkersnetwerk in Overijssel worden daarbij als voorbeeld gebruikt. De aanbevelingen van de commissie Mans, zoals opgepakt in de kabinetsreactie van 6 november 2008 zullen ook op de agenda worden gezet. Voor de aanpak van structurele overtreders zoeken de VI en de IVW verdere samenwerking met regionale verbanden.

6. De terugkoppeling aan de indiener van signalen aan het toezichtloket bodem van de VI (www.VROM.nl/bodemsignaal) en IVW (www.ivw.nl/bodemsignaal) wordt verbeterd. Alle signalen worden benut in het kader van ketenanalyse om te bepalen waar de kwetsbare schakels in de bodemketen zitten. Ook worden alle signalen benut om na te gaan of sprake is van recidive. Snel na de indiening van het signaal wordt aan de indiener aangegeven welke opvolging aan zijn signaal wordt gegeven. Verder wordt de bekendheid met het toezichtloket bodem vergroot door regelmatige publicatie van de rode draden aan signalen aan het toezichtloket (zie actie 18).
7. De VI en de IVW hebben successen geboekt met interventieteams in pilotsituaties. De interventieteams zijn breed samengesteld en richten zich op het ketentoezicht bij vooraf geïdentificeerde bedrijven die het niet zo nauw nemen met de regels (free-riders). Op grond van de positieve pilotervaringen in 4 provincies worden gestreefd naar het formeren van structurele interventieteams in iedere provincie.

Verbetering uitvoering van de handhaving

8. Via de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB) van Bodem+ worden (door het rijk gefinancierde) adviseurs ingezet om gemeenten, waterschappen en milieudiensten te ondersteunen bij de implementatie van het Bbk in de organisatie. Onderdeel van de ondersteuning door de ILB adviseur is dat het Adequaat niveau onder de aandacht wordt gebracht bij de deelnemende overheden en dat mede invulling wordt gegeven aan de paragraaf toezicht en handhaving in de nota bodembeheer.
9. Met een overzichtskaart van Nederland geeft Bodem+ periodiek aan hoeveel meldingen er via het centrale meldsysteem bij de bevoegde gezagen worden verricht. Daarmee wordt beoogd inzicht te geven in ontwikkelingen in het meldgedrag in de tijd.
10. Bodem+ beheert het bij actie 9 genoemde meldsysteem en streeft ernaar zoveel mogelijk wensen in termen van gebruiksgemak door te voeren in het meldsysteem. Eind 2009 worden verschillende gebruikerswensen doorgevoerd in het meldpunt bodemkwaliteit. Het zal mogelijk worden om in groter detail dan nu en op een vlak op een kaart aan te geven waar partijen grond en baggerspecie van afkomstig zijn en waar ze worden toegepast. Dit verbetert voor toezichthouders en handhavers de visuele geografische ondersteuning van de melding.
11. De HUM is beschikbaar als instrument. Het is nu aan de bevoegde overheden om de HUM-Bbk te gaan toepassen in de praktijk. Er is voorzien in een herziening van de HUM-Bbk op basis van praktijkervaringen, dat zal in 2010 worden opgestart.
12. Door de werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving wordt onderzocht op welke wijze praktijkervaringen in de handhaving beter uitgewisseld kunnen worden. Een mogelijkheid daarvoor is het organiseren van een digitaal forum (voor en door handhavers) voor de onderlinge uitwisseling van praktijkervaringen, casuïstiek en vragen.
13. De werkgroep Kwalibo, toezicht en handhaving onderzoekt samen met VROM de mogelijkheden om de kwaliteitsimpuls Wbb uit te breiden met een kwaliteitsimpuls Bbk naar een kwaliteitsimpuls Bodem. Met name het concept van onderlinge visitaties (toetsen en ervaringen uitwisselen met collega bevoegde overheden) blijkt bij de kwaliteitsimpuls Wbb een nuttig instrument dat voor navolging in aanmerking kan komen.

Opleiding en communicatie

14. Onder regie van het LOM zijn voorlichtingsdagen in de regio georganiseerd ter introductie van de HUM-Bbk. Gegeven het succes van deze regiodagen worden deze volgend jaar herhaald. Met de regiodagen wordt het handnavingsnetwerk in de keten versterkt en kan worden uitgewisselt hoe de HUM nu in de praktijk werkt.
15. Bij initiatieven voor opleidingen voor handhavers participeren medewerkers van VROM, Bodem+ en V&W indien zij worden gevraagd een bijdrage te leveren aan cursusonderdelen. Indien het rijk of het implementatieteam constateert dat er leemten zijn in het onderwijsaanbod stimuleren zij de opvulling van die leemten.
16. Actuele informatie over het Besluit bodemkwaliteit en ook handnavingsaspecten wordt via de website van Bodem+ ontsloten op het zogenaamde kennisplein. Bodem+ onderhoudt het kennisplein. Op het kennisplein is ruimte voor FAQ's. Op basis van de regiodagen worden een aantal van die FAQ's samengesteld.
17. Via de website van Bodem+ worden best-practices benoemd en ontsloten.
18. Via diverse communicatiekanalen van het rijk wordt het werkveld met regelmaat geïnformeerd over de bodemhandhaving.